

Bilješka. - U gornjem slučaju stranke još nisu bile sklopile ugovor o prijevozu, pa se na njihove odnose nisu mogli primijeniti propisi, odnosno načela pomorskog prava o prijevozu putnika. Ova načela, dotično propisi, dolaze do primjene tek nakon što putnik sklopi ugovor o prijevozu, pa je sud potpuno pravilno postupio kad je spor rješavao na temelju načela građanskog prava. Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova u čl.99 normira odgovornost broдача, među ostalim i "zbog otstupanja od objavljenog reda vožnje". Nije potpuno jasno da li se pod otstupanjem od reda vožnje u smislu citiranog člana može smatrati i ukidanje odnosne pruge. Na ovo će morati odgovoriti sudska praksa. Ukoliko judikatura zauzme stajalište da se otstupanje ne može izjednačiti s ukidanjem voznog reda, morat će se nužno primijeniti za odgovornost broдача načela građanskog prava. Najglavnija razlika između odgovornosti broдача po načelima građanskog i pomorskog prava je u tome da broдар po načelima pomorskog prava ne može unaprijed ograničiti svoju odgovornost na iznos manji od trostrukog iznosa prevoznine. U građanskom pravu pitanje ograničenja odgovornosti u ovako općenitoj formi veoma je sporno.

B. J.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 6. II 1961.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Pavle Vinski, Oskar Franić

Špediter koji je osigurao robu u svoje ime ima sva prava i dužnosti osiguranika, te osiguranik nije osoba za čiji račun je špediter sklopio ugovor o osiguranju - Osiguratelj ima pravo tražiti povrat isplaćene osigurnine koju je neosnovano isplatio

Tužitelj, Državni osiguravajući zavod tuži 1) vozara, 2) stivadora i 3) špeditera. U tužbi navodi da je sa špediterom sklopio ugovor o osiguranju za prijevoz brodskih profila iz Antwerpena u Rijeku, koja je roba prevezena brodom prvotuženika. Na Rijeci je ustanovljeno da je predano tri komada profila manje. Ovu štetu je tužitelj naknadio špediteru. Tražio je od svih tuženika da mu se isplaćena osigurnina povрати, što su oni odbili. Specijalno što se trećetuženoga tiče, naime špeditera, tužitelj navodi da je njegov zahtjev osnovan, jer da osigurninu nije ustvari isplatio špediteru, nego preko njega kupcu i vlasniku robe kao krajnjem korisniku osiguranog prijevoza, tj. osobi na čiji račun je špediter radio.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev protiv 1) i 2) tuženika, dok je tužbu protiv 3) tuženika prihvatio, uz obrazloženje da ovaj nije dokazao da je s broda iskrcano manje tereta, a da je on bio neposredni primalac tereta, te da je on odgovoran za sudbinu tereta i nastalu štetu u odnosu na krajnjeg korisnika, odnosno tužitelja, u skladu njegovog regresnog zahtjeva.

Špediter je uložio žalbu.

Drugostepeni sud je žalbu usvojio, te je prvostepenu presudu preinačio na način da se tužba i protiv njega odbija.

Nesporno je da je prema teretnici primalac bio 3) tuženik, a isto tako da je on u svoje ime osigurao pošiljku kod tužitelja. Ugovorni odnos postojao je prema tome između tužitelja kao osiguratelja i tuženika kao osiguranika. Pravni odnos između tužitelja i tuženikovog komitenta nije postojao. Špediter naime radi dođuše na tuđji račun, ali u svoje ime. Osigurninu je tužitelj isplatio i prema sadržaju ugovora o osiguranju mogao je jedino i isplatiti 3) tuženiku. Okolnost da je - navodno - defacto doznačio osigurninu tuženikovom komitentu nije pravno relevantna. Pravno je isplata izvršena 3) tuženiku; upravo zato je tužitelj već temeljem zakona isplatom osigurnine stupio u prava 3) tuženika, pa je u skladu s pravnim pravilima, na temelju same isplate imao pravo tražiti naknadu štete od svih onih koji su za tu štetu odgovorni. Upravo zato što je osiguranik bio tuženi, to je on (a ne njegov komitent) potvrdio da je "potpuno podmiren" od tužitelja, te mu je pismeno cedirao svoje potraživanje.

Iz izloženog činjeničnog stanja proizlazi pravni zaključak da tužitelj ne može tražiti naknadu štete od 3) tuženika, jer je on bio osiguranik, te je upravo i njemu isplaćena osigurnina. Tužitelj u toliko manje može tražiti na temelju cesije, koju mu je dao 3) tuženik, naknadu štete od ovog tuženika, što je juridički nemoguće, a i besmisleno, da netko cedira drugome tražbinu protiv sebe samoga. Tužitelj želi da stvar prikaže tako kao da osiguranik nije bio 3) tuženik već njegov komitent, te onda, polazeći s ove pogrešne pretpostavke, izvodi kao da je tuženik treća osoba protiv koje ima pravo regressa.

Zahtjev tužitelja prema 3) tuženiku kao svom osiguraniku bio bi utemeljen samo ako bi se dokazalo da postoje razlozi bezrazložnog obogaćenja, odnosno uvjeti za kondikciju. Tužitelj međjutim ne traži povrat neosnovano isplaćene osigurnine, već izričito traži naknadu štete. Dapače tužitelj tvrdi da je 3) tu-

ženik pravovremeno protestirao manjak koji je ustanovljen kod iskrucavanja i da je osigurninu osnovano isplatio.

E.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 1.III 1961.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Pavle Vinski, dr Ljubomir Gregov

Na skladišni posao ne primjenjuju se propisi o kupoprodaji robe - Deponent ne može odbiti preuzimanje uskladištene robe koja je naknadno pronadjena u skladištu depozitara, ali zadržava pravo na naknadu štete

Tužitelj je naveo da je kod Poduzeća luka i skladišta - tuženika uskladištio 248 bala kože. Na njegov zahtjev, da mu tuženik preda uskladištenu robu, dobio je samo 246 bala, dok su 2 bale manjkale. Budući da je tužitelj špediter, i kao takav radio u ovom poslu za račun svog komitenta, to je on komitentu nadoknadio štetu za manjkajuće bale, pa traži da mu tu štetu tuženik nadoknadi. Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu. Na osnovi nespornog činjeničnog stanja - tvrdi prvostepeni sud - tuženik je bio u zakašnjenju "sa isporukom robe". Tužitelj je stoga, prema pravnom stajalištu prvostepene presude, imao pravo da po svom izboru traži: ili ispunjenje ugovora, ili da odustane od ugovora, s time da traži naknadu štete. Prema toj presudi, tužitelj je dao tuženiku naknadni rok za "isporuku", pa kako tuženik nije ispunio ugovor u naknadnom roku u jednom "različnom kraćem roku", tužitelj je bio ovlašten da odustane od ugovora i da traži da mu naknadi utuženi iznos, tj. onaj koji je on sa svoje strane platio svome komitentu. Na žalbu tuženika drugostepeni sud je pobijanu presudu prvostepenog suda preinačio i tužbeni zahtjev odbio.

Stajalište drugostepenog suda je slijedeće:

Između stranaka zaključen je ugovor o uskladištenju, dakle posebna vrsta ugovora o pohrani (depozitu). Ovu okolnost prvostepeni sud nije uzeo u obzir prilikom donošenja presude. Prvostepeni sud očito pogrešno smatra, da je tuženik bio dužan da "isporuči" robu tužitelju, uzima dakle kao da je među strankama zaključen ugovor o kupoprodaji. Ako je naime zaključen ugovor o uskladištenju, tada skladištar nema dužnosti da "isporučuje" robu, već mora na traženje stranke koja je uskladištila robu, pre-